

26.7.2017

Nord Stream 2 AG
Baarerstrasse 52
6300 Zug
Schweiz

suomi@nord-stream2.com

Referens
Miljökonsekvensbeskrivning inkommen 3.4.2017

UTLÅTANDE OM MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNINGEN, NORD STREAM 2, NATURGASLEDNING GENOM ÖSTERSJÖN, FINLAND

1. PROJEKTUPPGIFTER OCH MKB-FÖRFARANDE

Nord Stream AG har den 25.3.2013 inlett ett MKB-förfarande för naturgasledningar under vatten (Nord Stream 2) mellan Ryssland och Tyskland som berör den finska ekonomiska zonen genom att lämna in ett miljökonsekvensbedömningsprogram rörande projektet till närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland (NTM-centralen). NTM-centralen i Nyland kom med ett utlåtande om bedömningsprogrammet den 4.7.2013.

Den 3.4.2017 lämnade Nord Stream 2 AG in konsekvensbeskrivningen rörande Finlands ekonomiska zon samt bedömningsmaterial rörande hela projektet samt och dess gränsöverskridande påverkan (den så kallade Esborapporten).

Konsekvensbeskrivning

Miljökonsekvensbeskrivningen är ett dokument som sammanställts av den projektansvariga, där uppgifter om projektet och dess alternativ samt en enhetlig bedömning av deras miljökonsekvenser presenteras. Utifrån konsekvensbeskrivningen och det utlåtande som kontaktmyndigheten gett om den kan den projektansvariga ansöka om de tillstånd som krävs för projektet.

Den projektansvariga och kontaktmyndigheten

Den projektansvariga är Nord Stream 2 AG, och projektets kontaktperson är Tore Granskog. Konsekvensbeskrivningen har upprättats i form av ett konsultuppdrag av Ramboll, vars kontaktperson är Antti Lepola. NTM-centralen i Nyland är kontaktmyndighet enligt lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning, vars kontaktperson är Leena Eerola.

Faktura till dem som ansvarar för projektet 16 000 €. Betalningsgrunderna finns i en bilaga till utlåtandet.

NTM-centralen i Nyland ger sitt utlåtande om miljökonsekvensbeskrivningen rörande den finska ekonomiska zonen. Miljöministeriet meddelade den 30 juni 2017 Finlands ståndpunkt till de övriga länderna om hela projektets effekter samt om de effekter på Finland som orsakas av andra länder.

Bakgrund till projektet och projektbeskrivning

Syftet med Nord Stream 2-rörledningen är att öka leveranssäkerheten för naturgas i EU. Anläggningen av Nord Stream 2-rörledningen bygger på erfarenheterna av konstruktionen och driften av den befintliga Nord Stream-rörledningen.

I Nord Stream 2-projektet har man för avsikt att konstruera två rörledningar för överföring av naturgas genom Östersjön från Ryssland till Tyskland. Huvudparten av den nya rörledningen i Finlands ekonomiska zon kommer till största delen att ligga på den norra sidan om de nuvarande Nord Stream

-rörledningarna och följa samma sträckning. De planerade rörledningarna har en totallängd på cirka 1 200 km och rörledningssträckningen i Finlands ekonomiska zon är cirka 378 km. Det närmsta avståndet från Finlands territorialvatten är 0,6 kilometer. Nord Stream 2-rörledningen har kapacitet att överföra 55 miljarder kubikmeter naturgas per år. Rörläggningen är planerad att ske 2018–2019 och rörledningarna ska tas i bruk i början av 2020. Gasledningens planerade livslängd är 50 år.

Rören fraktas på ett rörläggingsfartyg, där de svetsas ihop och sänks ner till havsbotten. I den finska ekonomiska zonen används dynamiskt positionerade rörläggingsfartyg från den ryska gränsen till söder om Hangö och därifrån i ett område som sträcker sig till den svenska ekonomiska zonen antingen med ett förankrat eller ett dynamiskt positionerat rörläggingsfartyg.

Utöver rörläggningen består anläggningsarbetet av bland annat bortröjning av ammunition, utläggning av stenmaterial och anläggning av korsningskonstruktioner.

Projektets kompletterande verksamheter i Finland och i den finska ekonomiska zonen utgörs bland annat av beläggningsanläggningen i Kotka, platser för brytning av marksubstanser i Kotkaregionen, transport av rör, stenmaterial och övrigt material samt lagring i Mussalo hamn i Kotka och Koverhar hamn i Hangö .

Projektalternativ

Sträckningsalternativ

Rörledningssträckningen består av två delar, vilket innebär att den är indelad i två alternativa sträckningar.

Sträckningsalternativ ALT E1 (det nordliga alternativet) och underalternativet ALT E2 (det sydliga alternativet) löper söderut från Porkkala i Finska viken. ALT E2 är cirka 700 meter kortare än ALT E1. Längs ALT E2-

sträckningen är havsbottenprofilen mer oregelbunden och därför är den beräknade volymen stenmaterial och antalet långa fria spann större än längs ALT E1-sträckningen. ALT E2 ligger närmare de befintliga rörledningarna, vilket gör att den samfällda påverkan tillsammans med Nord Stream-rörledningarna kan bli något mindre sett till användningen av den ekonomiska zonen.

Sträckningsalternativ ALT W1 (det nordliga alternativet) och ALT W2 (det sydliga alternativet) ligger i den nordliga delen av Egentliga Östersjön i den västra delen av den finska ekonomiska zonen. ALT W2 är cirka 2,8–3,1 kilometer kortare än ALT W1 och har ett något mindre täckningsområde. ALT W2 ligger närmare de befintliga rörledningarna, vilket gör att den samfällda påverkan tillsammans med Nord Stream-rörledningarna kan bli något mindre sett till användningen av den ekonomiska zonen.

Anläggningsalternativ

Anläggningsalternativen är avtestning och kontroll före idrifttagning utan vatten och med vatten.

Vid rörläggningen kan två olika typer av rörläggingsfartyg användas, ett förankrat rörläggingsfartyg eller ett dynamiskt positionerat rörläggingsfartyg som inte kräver ankare.

Alternativ VE 0

I alternativ VE 0 genomförs inte det planerade projektet i Finlands ekonomiska zon.

Projektets behov av MKB-förfarande

Projektets behov av MKB-förfarande bestäms på basen av 4 a § och 4 § 1 mom. i MKB-lagen (468/1994 med ändringar). Enligt 4 a § tillämpas MKB-lagen i Finlands ekonomiska zon. Enligt 4 § 1 mom. fastställs behovet av MKB-förfarande utifrån punkt 8 b i projektkatalogen i 6 § i MKB-förordningen enligt vilken gasrörledningar vars diameter är större än DN 800 millimeter och längd över 40 kilometer förutsätter ett MKB-förfarande.

Projektets anslutning till andra projekt och verksamheter

Två befintliga Nord Stream-rörledningar och 24 befintliga kablar korsar sträckningen för Nord Stream 2-rörledningen. Andra planerade projekt som korsar Nord Stream 2-rörledningens sträckning är gasledningen Balticconnector mellan Finland och Estland och två datakommunikationskablar. Den övriga befintliga eller planerade infrastrukturen i havsområdena ligger på minst 10 kilometers avstånd från Nord Stream 2-rörledningens sträckning. Nord Stream 2-rörledningen korsar farleder.

Projektets koppling till andra projekt

Strategier och planer för det finska havsområdet, de finska territorialvattnen och den finska ekonomiska zonen kan ha en påverkan på rörledningsprojektet

Nord Stream 2. Dessa utgörs bland annat av havsförvaltningsplanen, den nationella sjöfartsstrategin och havsområdesplaneringen.

Sammankoppling av bedömningsförfarandet och förfaranden enligt andra lagar

Enligt lagen om Finlands ekonomiska zon krävs samtycke av stadsrådet för att genomföra projektet och genomföra miljöundersökningar.

För anläggningen av Nord Stream 2-rörledningarna i den finska ekonomiska zonen krävs det tillstånd från regionförvaltningsverket i Södra Finland för bortröjning av ammunition, anläggning av rörledningarna, drift och underhåll, i enlighet med vattenlagen.

För anläggningen av rörledningarna krävs det en Natura-utvärdering för de områden i påverkansområdet som ingår i Natura 2000-nätverket.

Enligt MKB-lagen får man inte bevilja tillstånd för att genomföra projektet innan kontaktkmyndigheten har gett sitt utlåtande om miljökonsekvensbeskrivningen och MKB-förfarandet har avslutats. Av tillståndsbeslutet ska det framgå hur konsekvensbeskrivningen och kontaktkmyndighetens utlåtande om denna har beaktats.

Beläggningsanläggningen i Kotka, områdena för brytning och lastning av jordmaterial samt lagringen av rör i hamnarna Mussalo i Kotka och Koverhar i Hangö drivs i enlighet med egna tillstånd.

I samband med beslutsfattandet ska man beakta lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen (272/2011) och statsrådets förordning om havsvårdsförvaltningen (980/2011) samt miljömålen, planerna och åtgärdsprogrammen enligt dessa. Dessutom ska man ta hänsyn till havsområdesplaneringen enligt kapitel 8 a i markanvändnings- och bygglagen och tillhörande planer.

När planerna preciseras ska den projektansvariga ha kontakt med Trafikverket och följa Trafikverkets mer detaljerade anvisningar vid samordning av farledsområden, säkerhetsanordningar för sjöfarten och andra områden för sjöfart.

Under planeringen av projektet ska man vara i kontakt med försvarsmakten. Man bör fästa särskild vikt vid försvarsmaktens befintliga och eventuella planerade kablar och eventuella begränsningar som har med bland annat användningen av militärfarleder, verksamheten i skyddsområden och bortröjning av gamla minor i den ekonomiska zonen att göra.

Vid fortsatta åtgärder i syfte att trygga kulturarvet under vatten ska man vara i kontakt med Museiverket.

På projektet tillämpas även FN:s ekonomiska kommission för Europas konvention om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande

sammanhang (Esbokonventionen, FördragsS 67/1997). Finland och Estland har dessutom en bilateral överenskommelse om miljökonsekvensbeskrivningar (FördragsS 51/2002), i vilken principerna för tillämpningen av Esbokonventionen preciseras.

2. DELGIVNING OCH SAMRÅD OM KONSEKVENSBESKRIVNINGEN

Det har rapporterats om utvärderingsrapporten om miljökonsekvensbeskrivningens (den så kallade Esborapporten) och hela projektets anhängighet i Helsingin Sanomat, Hufvudstadsbladet, Kymen Sanomat, Turun Sanomat, Uusimaa, Länsi-Uusimaa, Västra Nyland, Åbo Underrättelser, Ålandstidningen och Östnyland.

Miljökonsekvensbeskrivningen rörande den finska ekonomiska zonen med tillhörande bilagor samt utvärderingsrapporten (den så kallade Esborapporten) har kungjorts på följande kommuners anslagstavlor och materialet har funnits för påseende den 7.4. –5.6.2017 på följande platser:

Esbo stad, miljöcentralen, Kyrkträskvägen 6 B, 02770 Esbo
Föglö kommun, kommunbyrån, Tingsvägen 3, AX 22710 Föglö
Fredrikshamns stad, kundtjänst, Parkgatan 2, 49400 Fredrikshamn
Hangö stadsbibliotek, Berggatan 3–5, 10900 Hangö
Helsingfors stad, Stadshuset, registratorskontoret, Norra esplanaden 11–13, 00100 Helsingfors
Ingå kommun, kommunhuset, Strandvägen 2, 10210 Ingå
S:t Karins stad, samservedisken, Lautakunnankatu 4, 20780 S:t Karins
Kimitoöns kommun, ämbetshuset, Vretavägen 19, 25700 Kimito
Kyrksläotts kommun, servicepunkt, Ervastvägen 2, 02400 Kyrkslätt
Kotka stad, miljöcentralen, Kotkantie 6, 48100 Kotka
Kökars kommun, kommunbyrån, Karlby, AX-22730 Kökar
Lemlands kommun, kommunbyrån, Kommunrundan 7, 22610 Lemland
Lovisa stad, kundservicekontoret Lovinfo, Mariegatan 12 A, 07900 Lovisa
Mariehamns stad, stadshuset, Torggatan 17, 22100 Mariehamn
Nådendals stad, servicestället i stadshuset, Käsityöläiskatu 2, 21100 Nådendal
Pargas stad, kundservice, stadshuset, Strandvägen 28, 21600 Pargas
Borgå stad, Servicekontoret Kompassen, Krämaretorget B, 06100 Borgå
Pyttis kommun, Kommunkansliet, Brobyvägen 175, 49220 Broby
Raseborgs stad, stadskansliet, Rådhusorget, 10611 Raseborg
Salo stad, stadshusets infopunkt, Tehdaskatu 2, 24100 Salo
Sagu kommun, Kommunkansliet, Vahtistentie 5, 21570 Sagu
Sibbo kommun, Stora Byvägen 18, 04130 Sibbo
Sjundeå kommun, Parkstigen 1, 02580 Sjundeå

Åbo stad, Koncernförvaltningens registratorskontor, Puolalagatan 5, 1 vån., 20100 Åbo
Vederlax kommun, centralbyrån, Opintie 4, 49900 Vederlax

På internet: www.ymparisto.fi/nordstream2YVA.

Den projektansvariga har dessutom en egen webbplats www.nordstream2.com/fi/permitting-finland/.

Återkoppling kan även ges via en kartåterkopplingstjänst som administreras av en konsult. Inom ramen för projektet har man även genomfört invånar- och fiskarenkäter.

Evenemang för allmänheten om miljökonsekvensbeskrivningen hölls onsdagen den 3.5.2017 kl. 18–20 på Maritimcentret Vellamo, Tornatorintie 99, Kotka och tisdagen den 9.5.2017 kl. 18–20 på Wanha Sattama, Kanalgatan 5, Helsingfors samt onsdagen den 10.5.2017 kl. 18–20 i Hangö stadshus, Berggatan 1, Hangö.

En MKB-expertgrupp tillsattes för myndighetssamarbetet i projektet. Det har även anordnats möten med andra myndigheter, forskningsinstitut, frivilligorganisationer och intressegrupper.

På projektet tillämpas FN:s ekonomiska kommission för Europas konvention om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang (Esbokonventionen, FördragsS 67/1997). Enligt konventionen har finska myndigheter, invånare och organisationer möjlighet att framföra sina åsikter även om miljökonsekvenser för Finland från projektet som helhet. Nylands NTM-central har förmedlat vidare dessa synpunkter till miljöministeriet, som samordnar Finlands svar till de övriga staterna.

Övriga medborgare, samfund och myndigheter i Östersjöområdet har på motsvarande sätt kunnat framföra åsikter om MKB-beskrivningen när det gäller påverkan på den finska ekonomiska zonen som sträcker sig till andra länder. Finland och Estland har dessutom en bilateral överenskommelse om miljökonsekvensbeskrivningar (FördragsS 51/2002), som också tillämpas på projektet. Miljöministeriet har gett Ryssland, Estland, Sverige, Danmark, Litauen, Lettland, Polen och Tyskland en möjlighet att uttala sig om miljökonsekvensbeskrivningen fram till den 30 juni 2017. Miljöministeriet har som kontaktpmyndighet vidarebefordrat de synpunkter som kommit in till NTM-centralen i Nyland.

3. SAMMANDRAG AV FRAMFÖRDA UTLÅTANDEN OCH SYNPUNKTER

NTM-centralen i Nyland har begärt utlåtanden om miljökonsekvensbeskrivningen från följande instanser:

Esbo stad, Föglö kommun, Fredrikshamns stad, Hangö stad, Helsingfors stad, Ingå kommun, S:t Karins stad, Kimitoöns kommun, Kyrksläpps kommun, Kotka stad, Kökar kommun, Lemland kommun, Lovisa stad, Mariehamns stad, Nådendals stad, Pargas stad, Borgå stad, Pyttis kommun, Raseborgs stad, Salo stad, Sagu kommun, Sibbo kommun,

Sjundeå kommun, Åbo stad, Vederlax kommun, Ålands landskapsregering, Livsmedelssäkerhetsverket Evira, regionförvaltningsverket i Södra Finland, Geologiska forskningscentralen, Greenpeace, Meteorologiska institutet, NTM-centralen i Sydöstra Finland, Kymmenedalens förbund, kommunikationsministeriet, Trafikverket, Trafiksäkerhetsverket, Naturresursinstitutet, jord- och skogsbruksministeriet, Forststyrelsen, Museiverket, Natur och Miljö, försvarsministeriet, Huvudstaben, Gränsbevakningsväsendet, social- och hälsovårdsministeriet, Finlands Yrkesfiskarförbund FYFF, Finlands naturskyddsförbund, Finlands sjöhistoriska museum, Finlands miljöcentral, Säkerhets- och kemikalieverket, Tvärminne zoologiska station, arbets- och näringsministeriet, utrikesministeriet, Nylands förbund, NTM-centralen i Egentliga Finland, Egentliga Finlands förbund och WWF Finland.

Kontaktmyndigheten fick in 32 utlåtanden om och fem synpunkter på konsekvensbeskrivningen. Utlåtandena och synpunkterna finns i sin helhet på adressen [http://www.ymparisto.fi/sv-FI/Arendehantering_tillstand_och_miljokonsekvensbedomning/MKBprojekt/Nord_Stream_2_AG_Nord_Stream_2_Nyland](http://www.ymparisto.fi/sv-FI/Arendehantering_tillstand_och_miljokonsekvensbedomning/Miljokonsekvensbedomning/MKBprojekt/Nord_Stream_2_AG_Nord_Stream_2_Nyland). Nedan följer ett sammandrag av det huvudsakliga innehållet i utlåtandena och synpunkterna.

Sammandrag av utlåtanden

Allmänt

Miljökonsekvensbeskrivningen är av god kvalitet och heltäckande, även utvärderingsmetoderna har presenterats på ett tydligt sätt. I beskrivningen har man dragit nytta av uppföljningsdata från det tidigare Nord Stream-projektet. I beskrivningen har man gjort ytterligare utredningar av bland annat undervattensbuller. Utredningarna har på vederbörligt sätt fokuserat på de miljökonsekvenser som uppskattas bli betydande.

Resultaten av utvärderingen visar att Nord Stream 2-projektet främst orsakar lokala och kortvariga effekter under anläggningsfasen i den finska ekonomiska zonen. Det ansågs att anläggningen av gasledning bör göras med en teknik som belastar miljön minst och även i fortsättningen följa höga miljö- och säkerhetsstandarder.

Projektets anläggningsfas är emellertid förknippad med osäkerhetsfaktorer, bland annat den slutliga tidtabellen för anläggningen, omfattningen av bortröjningen av ammunition och tidtabellen för det samt mängden nödvändigt stenmaterial och lagringsplatserna för det. Det ansågs att de viktiga uppgifter som saknas i konsekvensbeskrivningen senast måste presenteras i tillståndsfasen.

Det konstaterades att projektet leder till en ökad användning av fossila bränslen på bekostnad av förnybara energikällor. Projektet främjar inte en hållbar samhällsutveckling utan leder till ett större beroende av energi från Ryssland och därmed ett större ryskt politiskt inflytande. Man uppmanade de europeiska länderna att främja klimatvänliga energialternativ som bygger på förnybara naturresurser.

Det betonades att ansvaret för borttagningen av rörledningen eller för övertäckningen av den efter att dess livslängd löpt ut bör innehas av byggherren.

Det konstaterades att invånarna vid kusten har engagerats på ett bra sätt.

Projektalternativ

I valet av sträckning bör man ta hänsyn till störningar för fiskar, fiskenäringen och däggdjur. De alternativ som löper på längst avstånd från Natura 2000-områdena ansågs vara bättre. Inga märkbara skillnader har observerats mellan underalternativen för sträckningen och anläggningsalternativen, men i ett utlåtande ansåg man emellertid att man inte kan jämföra de olika sträckningsalternativen på grund av bristande utredningsmaterial.

Kompletterande projekt

Det ansågs bra att de kompletterande projekten presenterades mer ingående än tidigare. De kompletterande aktiviteterna är koncentrerade till Kotkaregionen och i anslutning till dem utvärderas effekter på trivseln och trafiksäkerheten för de boende i synnerhet när det gäller brytning av stenmaterial och landtransporter. Det ansågs viktigt att ha en systematisk interaktion med målgrupperna, då det ger en möjlighet att snabbt och direkt få information om eventuella olägenheter. Man måste även reagera tillräckligt snabbt på olägenheter.

Rörbeläggingsfabrikens verksamhet och stenbrytningen regleras av miljötillstånden för verksamheterna. För att minska och förebygga olägenheter är det centrala att man utför tillräckligt med kontroller av entreprenörerna.

Påverkan på Finska viken

Projektet kan få både direkta och indirekta skadliga effekter på ett stort område i Östersjön med sin unika natur. Östersjön är ett särskilt känsligt ekosystem som redan utsätts för alltför stor belastning av människor. Man bör fästa särskild uppmärksamhet på projektets inverkan på Finska viken, som är ett av de mest belastade områdena i Östersjön.

Det ansågs bra att man i beskrivningen har redogjort för en ökning av eventuella skadliga konsekvenser av främmande arter på grund av projektet. Under anläggningsfasen bör man även fästa särskild uppmärksamhet vid nedskräpning och risker för sjöfarten, bland annat för att minimera risken för oljeolyckor. Det ansågs även nödvändigt med en närmare utredning av spridningen av skadliga ämnen och deras effekter.

Miljökonsekvenser

De största skadorna som orsakas av projektet kommer från bortröjning av ammunition, som orsakar undervattensbuller som kan ha en skadlig inverkan på marina däggdjur, fiskar och dykande sjöfåglar. I riskområden bör man göra mer ingående utredningar av åtgärder för att minimera de skadliga effekterna av undervattensbuller för växt- och djurlivet. De arbetsfaser som orsakar undervattensbuller bör förläggas tids-

mässigt så att det är så små mängder marina däggdjur, fåglar och fiskar som möjligt i påverkansområdet. Tilläggsutredningar rörande skyddsområden ska presenteras senast i tillståndsfasen.

När det gäller naturvärdena ska rörledningen dras på så långt avstånd från Natura 2000-områdena som möjligt. Rörledningens närhet till säl-skyddsområden och vikare i Finska viken samt havsområdet söder om Sandkallan är oroande. Arbetena på havsbotten bör minimeras och bortröjningen av ammunition i närheten av säl-skyddsområden undvikas och anläggningsarbetena bör endast ske utanför den istäckta säsongen. Om bortröjning av ammunition ändå sker är det av yttersta vikt att alla djur i området kartläggs innan bortröjningen. Vid bortröjningen kan man emellertid inte vara säker på att alla djur har avlägsnat sig från området.

Det ansågs att man i beskrivningen och Esborapporten inte på vederbörligt sätt har utvärderat projektets effekter på Natura 2000-områden i enlighet med habitatdirektivet. Inget beslut om anläggningen kan fattas innan det har bevisats att projektet inte får några betydande skadliga effekter på Natura 2000-områdena. En otillräcklig Natura-utvärdering gör samrådsprocessen i anslutning till MKB otillräcklig. Det konstaterades att projektet går emot havsstrategidirektivet.

Bullerpåverkan

Det ansågs bra att undervattensbuller har lyfts fram ordentligt i beskrivningen. Forskningen om undervattensbuller har utvecklats snabbt under de senaste åren. Skiktningförhållandena i havet skapar bullerkorridorer genom vilka bullret kan spridas långt.

Påverkan på luften och klimatet

Det konstaterades att påverkan på luften och klimatet inte har utvärderats tillräckligt. I beskrivningen har man inte analyserat projektets indirekta effekter på luften och klimatet.

Påverkan på områdesanvändningen

Projektet står inte i konflikt med planeringen av markanvändningen. Nylands och Kymmenedalens förbund är på väg att påbörja sammanställningen av en havsområdesplan enligt markanvändnings- och bygglagen, som omfattar territorialvattnen och den ekonomiska zonen i Finska viken. I upprättandet av planen drar man nytta av miljödata som samlats in vid planeringen av Nord Stream 2-projektet. I havsområdesplanen samordnas olika typer av användningsområden och intressen, som exempelvis fiske, trafik, naturskydd och energiproduktion.

Påverkan på trafiken i landområdet

Påverkan i form av ökade trafikmängder har endast utvärderats när det gäller transport av stenmaterial. Till Mussalo hamn transporteras även cement som används för rörbeläggning med lastbilar, vilket man borde ha tagit med i beräkningarna. Cementtransporternas andel är emellertid relativt liten och det har konstaterats att utvärderingen av påverkan på trafiken är tillräcklig.

Påverkan på trafiken i havsområdet

Projektets påverkan på sjötrafiken har utretts ingående, och de uppgifter som erhållits vid anläggningen av de tidigare rörledningarna har utnyttjats i utvärderingen av effekterna under anläggningen av den nya gasledningen. Det är viktigt att även ta hänsyn till de kumulativa effekterna under anläggningen och riskerna för fartygstrafiken.

Den projektansvariga bör förhandla med Trafikverket om de trafikarrangemang och anmälningar som projektet kräver. Trafikverket ger detaljerade anvisningar om de uppgifter och anmälningar som behövs senast vid vattentillståndsfasen.

De fartyg som deltar i rörlägningsarbetet bör delta i fartygstrafikservice på det sätt som regleras i lagen om fartygstrafikservice. Dessutom måste man följa de internationella sjövägsreglerna under projektet.

Påverkan på kulturarvet

Kulturarvet under vatten har tagits upp i tillräckligt stor utsträckning och på ett sakligt sätt i MKB-beskrivningen.

I MKB-beskrivningen presenteras information om kulturarvsobjekt under vattnet som bygger på en kartläggning som genomförts nyligen. I samband med utredningen identifierades 82 möjliga kulturarvsobjekt, varav 23 låg på cirka 250 meters avstånd från rörledningssträckningarna. Dessa och sex ytterligare objekt som upptäcktes senare beskrevs och kartlades mer i detalj i andra etappen i beskrivningen. Med utgångspunkt i inventeringar finns det anledning att uppmärksamma två historiska skeppsvrak och två objekt som är kulturarv från andra världskriget.

I samband med projektet anvisar man en skyddszon på 50 meter runt objekten, och om rörledningen inte kan dras på tillräckligt långt avstånd upprättas en specifik förvaltningsplan för objektet.

Innan man ansöker om tillstånd enligt vattenlagen bör man ha information om huruvida bortröjning av ammunition kommer att ske i närheten av kulturarvsobjekt. Anvisningar i händelse av att överraskande fynd påträffas under anläggningsfasen presenterades.

Påverkan på fisket

Ett totalförbud mot fiske under anläggningsarbetena medför olägenheter för yrkesfiskare. Planeringen av fisket försvåras och kräver många olika avvikelser från de vanliga verksamhetsmönstren. NS2-rörledningen kommer att ha fler fria spann än det tidigare projektet, vilket medför en fara för fisket. Verksamhetsutövare bör få ersättning för minskningen av det allmänna fiskeriintresset.

Det ansågs att projektets effekter på yrkesfisket har behandlats relativt sparsamt och underdrivits.

Påverkan på människornas levnadsförhållanden

Nord Stream 2-projektet har en positiv inverkan på sysselsättningen i Kymmenedalen.

Kumulativa effekter

NS2-projektets kumulativa effekter i kombination med andra projekt blir troligtvis inte betydande. Bortröjning av ammunition, utläggning av stenmaterial, rörläggning och användning av ett förankrat rörläggingsfartyg kan skada infrastrukturen på havsbotten under anläggningsfasen. Utläggning av stenmaterial, som är en nödvändig underhållsåtgärd under driftfasen, kan dessutom orsaka mekaniska skador på den befintliga infrastrukturen.

Mildra skadliga konsekvenser

Man har fäst vederbörlig uppmärksamhet vid att mildra skadliga konsekvenser. Sprängningarna vid bortröjning av ammunition kan ge upphov till höga toppar av undervattensbuller som inte förekommer i den normala havsmiljön. En metod för att mildra de skadliga konsekvenserna på marina däggdjur som presenteras är sälskrämmare och alternativa metoder för bortröjning av ammunition. Det utreds bättre alternativ än sprängning för hantering av ammunitionen, som exempelvis förflyttning eller nedmontering med fartyg. Inga anläggningsarbeten planeras under isförhållanden på vintern.

För att information ska kunna ges till sjöfarare ska man skicka in information om projektfartygens planer, rutter och tidtabeller till Trafikverket. I syfte att trygga kulturarvet under vatten inrättas en skyddszon på minst 50 meter runt varje objekt.

På mötet med myndigheterna den 25 april 2017 framfördes det att inga ankrade rörläggingsfartyg kommer att användas i Finlands ekonomiska zon. Det konstaterades att påverkan på havsmiljön minskar betydligt med användning av dynamiskt positionerade rörläggingsfartyg i Finska viken under anläggningsarbetena. Dessutom pågår tilläggsutredningar rörande hanteringen av ammunition.

Uppföljning av konsekvenserna

Det förslag på uppföljningsprogram för projektet som föreslagits betraktades som ändamålsenligt. Undervattensbuller mäts i närheten av platsen för bortröjning av ammunition och i sälskyddsområden. Det föreslås att eventuella effekter på fisket ska följas upp efter anläggningsfasen genom en enkätundersökning bland fiskare och genom att analysera fiskefartygens rörelser. Det ansågs viktigt att det i uppföljningen även ingår uppföljning av kulturarvsobjekten under och efter anläggningsfasen.

Det är också viktigt att följa upp halterna av skadliga ämnen i vattnet och fiskarna under och efter anläggningen. Man ska fästa särskild vikt vid aktiviteter som orsakar betydande spridning av sediment och skadliga ämnen.

Långtidsuppföljning av effekter

Om det förekommer betydande störningar i bottensedimentet i närheten av mätstationerna ska alternativa mätstationer inrättas.

Sammanfattning av synpunkterna

Allmänt

Miljökonsekvensbeskrivningen är till största delen välgjord.

Det föreslogs att man ska se till att anläggningsfasen med tillhörande minröjning, förflyttningar av stenmaterial och deponering av bottenmaterial sker på ett sätt som orsakar minsta möjliga skada. Det konstaterades att staten som ägare av det allmänna vattenområdet ska ansöka om ersättning för permanenta skador på vattenområdet.

Gasledningen bidrar inte med någon energiförsörjning till Finland eller Estland, men den kan äventyra datatrafik som är viktig för samhället och IT-infrastrukturens funktion. En störningsfri datatrafik måste tryggas. Om kablar skadas och upphör att fungera i samband med rörläggningen får det betydande konsekvenser för kunderna och verksamhetsutövaren. Den projektansvariga ska betala ersättning för kostnader för beredskap och eventuella skador och olägenheter.

Man motsatte sig projektet för att det utgör ett allvarligt strategiskt problem och säkerhetsproblem för EU och i synnerhet för att det är skadligt för Östersjöns unika ekosystem.

Det konstaterades att det i bedömningsförfarandet helt saknas planer på hur man ska trygga och ta hänsyn till rättigheterna hos ägarna till områdena där rörledningen dras.

Påverkan på naturen

Projektets påverkan på Natura 2000-områden, i synnerhet områden med sälar som skyddsgrund, har inte utvärderats på vederbörligt sätt. Inget beslut om anläggningen kan fattas innan myndigheten har konstaterat i sitt utlåtande att projektet inte får några betydande skadliga effekter på naturvärdena i Natura 2000-områdena. Det ansågs att en bristfällig dokumentation av Natura 2000-områdena även gör MKB-samrådsprocessen otillräcklig.

Påverkan på fartygstrafiken

I beskrivningen har man presenterat uppskattningar av effekterna på fartygstrafiken som till största delen är heltäckande. Projektets effekter och eventuella risker det medför för fartygstrafiken är främst koncentrerade till projektets anläggningsfas. Det ansågs bra att man i samband med beskrivningen har gjort en riskbedömning för fartygstrafiken längs hela rörledningssträckningen och identifierat risken för fartygskollisioner för de fartyg som passerar rörlägningsområdet som medelhög, en risk som ska minskas i den fortsatta planeringen. En utredning av fartygstrafik som passerar förbi rörlägningsområdet under anläggningsfasen gjordes vid det tidigare Nord Stream-projektet, och genom att utnyttja den kan man minska risksituationer under NS2-projektet. Man bör ta

hänsyn till olika kumulativa effekter under anläggningen och riskerna för fartygstrafiken.

Om skyddszonen för rörlägningsfartyget minskas bör man diskutera med Trafikverket om dess storlek och placering.

Det uppmärksammades att man inte har presenterat någon utvärdering av eventuella effekter på nödankringsområden och användningen av dem under rörledningsprojektets anläggnings- och driftfas. Under driftfasen måste begränsningar rörande nödankring anges tydligt på sjökorten.

Påverkan på fisket

En enkät som genomförts bland fiskare visar att den planerade rörledningen går genom allmänt använda trålningsområden. Projektet påverkar därmed fiskarnas näringsverksamhet. Fiskarna ska till fullo ersättas för den skada som projektet orsakar för fisket.

Sammanfattning av det internationella samrådet

Miljöministeriet har vidarebefordrat ställningstaganden från de övriga länderna från det internationella samrådet till Finland till NTM-centralen i Nyland. Det har kommit svar från Estland, Sverige, Danmark, Litauen, Lettland, Polen och Tyskland.

I flera utlåtanden framfördes det att man i utvärderingen inte i tillräcklig grad har tagit upp klimatförändringarna och att projektet går stick i stäv med internationella klimatmål och Parisavtalet. Projektet ökar beroendet av fossila bränslen och rysk gas. Projektet är inte nödvändigt för Europas energiförsörjning och investeringarna bör satsas på förnybara bränslen.

I syfte att hitta det optimala alternativet krävde man att man ska utvärdera rörbyten på land och jämföra dem med havsalternativet. Användning av dynamiskt positionerade fartyg under anläggningen är oundvikligt för att minska behovet av bortröjning av ammunition och eventuella effekter av ankring i riskområden. Testningen av rörledningen ska göras i luft, inte i vatten. Man bör fästa särskild uppmärksamhet vid att förhindra korrosion och övertäckning av röret bör utredas som metod för att mildra skadliga effekter. Beredskapen inför nödsituationer och samordningen av samarbetet bör planeras i detalj. Ett förfarande för att kompensera för skador bör utvecklas.

Projektet har skadlig inverkan på Östersjöns särskilt känsliga ekosystem och Natura 2000-områden. Det saknas dock en utvärdering av de totala effekterna på Östersjön på ekosystemnivå. På grund av de bristande utredningarna bör Esborapporten till stora delar kompletteras. Man har bland annat gjort en otillräcklig utvärdering av spridningen av sediment och näringsämnen samt frisättningen av skadliga ämnen. Om projektet genomförs kommer det troligtvis att leda till en ökning av de genotoxiska effekterna, vilket har en skadlig inverkan på i synnerhet fiskpopulationer och därigenom även på fisket. Anläggningen kan dessutom leda till skadliga effekter på marina däggdjur och fåglar. Projektets skadliga påverkan på alfåglar och andra fåglar som övervintrar vid Östersjön har inte tagits i beaktande i tillräckligt hög grad. Det kan också

ha en skadlig inverkan på befintliga rör och kablar. De kumulativa effekterna är underskattade.

Information om de tilläggsutredningar som görs och resultaten av uppföljningen bör skickas till mälländerna. I sammanställningen av uppföljningsprogrammet bör man ta hänsyn till den återkoppling man fått från det internationella samrådet.

Efter driften måste rörledningen avlägsnas från havsbotten. Miljöpåverkan av borttagningen måste undersökas mer ingående och tas i beaktande vid tillståndsbehandlingen.

Nedan följer en presentation av de utlåtanden som kommit in, då de särskilt berör den del av projektet som ska genomföras i Finlands ekonomiska zon och dess effekter.

I återkopplingen från **Estland** är ett av de största orosmomenten marina däggdjur, i synnerhet den hotade vikaren. I den finska ekonomiska zonen är undervattensbullret orsakat av bortröjning av ammunition en betydande gränsöverskridande effekt. I den finska ekonomiska zonen har man under MKB emellertid inte gjort den geofysikaliska utredning av ammunitionen som krävs. Den föreslagna uppföljningsplanen är otillräcklig för de marina däggdjurens del. Alla åtgärder för att mildra skadliga effekter ska vidtas.

Sverige påpekade att man fortfarande inte känner till placeringen för de ammunitionsobjekt som ska röjas bort i den finska ekonomiska zonen. Påverkan på sälar och andra djur av det undervattensbuller som bortröjningen orsakar har därmed inte kunnat utvärderas tillräckligt i MKB. Påverkan på Natura 2000-områden måste utvärderas innan man fattar beslut om att anlägga rörledningen.

Enligt **Litauens** ställningstagande har projektet skadliga effekter på fiskbestånden och fisket, och därför bör det i Esborapporten finnas en metod för att utvärdera omfattningen av skadorna och beräkna förlusterna för fiskarna.

Polen konstaterade att utvärderingen är bristfällig och att dokumentationsmaterialet endast är preliminärt, och att bland annat Natura-utvärderingarna inte är färdiga. När det gäller Kallbådans kobbar och vattenområde kan man med tanke på bristen på vederbörlig utvärdering av Natura 2000-områden inte utesluta betydande effekter. Projektet kan först få ett godkännande efter att man har försäkrat sig om att det inte påverkar Natura 2000-områden på ett betydande och negativt sätt. Esborapporten bör kompletteras med projektets effekter på det kommersiella fisket.

Även i **Tysklands** utlåtanden framfördes det att det ännu inte finns några exakta uppgifter om ammunitionen i den finska ekonomiska zonen. Bortröjning av ammunition leder till att det frigörs näringsämnen och skadliga ämnen från sedimentet, som har betydande negativa effekter på det belastade ekosystemet. I rapporten finns det inga detaljerade uppgifter om hur mycket näringsämnen och skadliga ämnen som frigörs i den finska ekonomiska zonen. Med utgångspunkt i utvärderingsmaterialet rörande marina däggdjur ser det ut som att bortröjning

av ammunition i den finska ekonomiska zonen kan få direkta effekter på både gråsäl, tumlare och vikare. Det konstaterades att rörläggningen i den finska ekonomiska zonen kan utrota de hotade tumlarpopulationerna.

I återkopplingen från **Danmark** och **Lettland** finns det inga ställningstaganden som särskilt berör den finska ekonomiska zonen.

De internationella utlåtandena i sin helhet finns på adressen www.ymparisto.fi/nordstream2YVA.

4. KONTAKTMYNDIGHETENS UTLÅTANDE

Miljökonsekvensbeskrivningen för rörledningsprojektet Nord Stream 2 uppfyller innehållskraven på miljökonsekvensbeskrivningen enligt 10 § i MKB-förordningen. Konsekvensbeskrivningen är riktigt behandlad på det sätt som MKB-lagstiftningen kräver och man har i den med tanke på planeringsskedet tillräckligt beaktat de behov av komplettering som kontaktmyndigheten tog upp i sitt utlåtande om bedömningsprogrammet 4.7.2013.

Nedan presenteras kontaktmyndighetens syn på projektets miljöpåverkan och rekommendationer på aspekter att ta i beaktande i den fortsatta planeringen och tillståndsförfarandet samt hur genomförbara alternativen är med tanke på miljöpåverkan. Utlåtandet bygger på miljökonsekvensbeskrivningen, de utlåtanden om och synpunkter på den som getts samt på de uppgifter som tillhandahållits av experter på NTM-centralen i Nyland.

Projektbeskrivning

Miljökonsekvensbeskrivningen är tydlig och åskådlig. Projektet kommer att preciseras allteftersom planeringen fortskrider och efter att Natura-utvärderingarna är färdiga.

Behandling av alternativen

Kontaktmyndigheten konstaterar att jämförelsen har presenterats på ett tillräckligt omfattande sätt med tanke på att projektet befinner sig i planeringsfasen.

Utredning av konsekvenserna och bedömning av betydelsen

Projektets konsekvenser har identifierats systematiskt och utvärderingen har i beskrivningen fokuserat på de mest centrala konsekvenserna av projektet. De aspekter som utvärderats har belysts på ett tydligt sätt. Betydelsen av effekterna har utvärderats utifrån förändringens omfattning och receptorns känslighet. Även mildrande åtgärder för skadliga effekter har presenterats.

De mest betydande skadliga effekterna av projektet sker under anläggningen av rörledningen. De främsta skadliga effekterna drabbar de marina däggdjur som utgör skyddsgrund för Natura 2000-områden. An-

läggningen kan även få skadliga effekter på sjöfågelbestånd i Natura-områden och naturtyper på havsbotten samt orsaka spridning av fasta partiklar och skadliga ämnen. Störningar under anläggningen kan dessutom drabba sjö- och landtrafiken. Under driften kan Nord Stream 2-projektet få negativa effekter för yrkesfiskare och begränsar den framtida användningen av den finska ekonomiska zonen.

Påverkan på Finska viken

För att rörläggningen ska vara säker och för att säkra driften av rörledningarna måste ammunition röjas bort från anläggningskorridoren och den bredare skyddskorridoren innan anläggningen. Förutom de metoder som använts i Nord Stream-projektet utvärderas alternativa bortröjningsmetoder för att minska påverkan av undervattensbuller. På det sättet skulle även spridningen av fasta partiklar och skadliga ämnen minska. Kontaktmyndigheten kräver att beskrivningen i ansökningarna om tillstånd kompletteras med uppskattningar som bygger på den verkliga mängden ammunition som ska röjas bort i anläggningskorridoren för att garantera en säker positionering av rörledningarna.

Påverkan på vattenkvaliteten och därigenom på växt- och djurlivet sker främst under bortröjning av ammunition och utläggning av stenmaterial, då dessa aktiviteter leder till att det frigörs fasta partiklar samt skadliga ämnen och näringsämnen från sedimentet. Med utgångspunkt i modellgranskningen och kontrollresultaten från det tidigare projektet uppskattas det att påverkan på vattenkvaliteten berör de lägre vattenskikten och ett område relativt nära anläggningsområdet och att betydelsen av påverkan som mest blir liten. När planerna för bortröjning och anläggning preciseras måste uppskattningen vid behov ses över.

Påverkan på miljömålen för vatten- och havsvården

Enligt EU:s direktiv om en marin strategi måste man anta ett ekosystemangreppssätt för att reglera mänsklig verksamhet i havsområden. I Finland implementeras direktivet och strategin i form av en havsförvaltningsplan. Enligt lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen och förordningen om havsvårdsförvaltningen fastställs vad som är en god marin status med hjälp av elva kvalitetsdeskriptorer. Nya kvalitetsmässiga aspekter att beakta är undervattensbuller och nedskräpning.

När det gäller kustvattnen ingår målet om en god status även i planeringen av vattenförvaltningen. Som en del av planeringen av vattenförvaltningen skulle man granska nya betydande projekt som kan ha en inverkan på yt- och grundvattnet i vattenförvaltningsområdet. I Kymmene älvs-Finska vikens vattenförvaltningsområdes vattenförvaltningsplan har man granskat Nord Stream 2-projektet som ett sådant projekt. Det har konstaterats att påverkan från projektet sker under anläggningsfasen, främst är lokal och är begränsad i tid.

I miljökonsekvensbeskrivningen har man på ett heltäckande sätt granskat och tolkat statusmålen för vattnen och eventuella hot mot dem. De effekter på vatten- och havsförvaltningen och miljömålen för dem som presenteras i kontaktmyndighetens utlåtande om MKB-beskrivningen har tagits i beaktande i tillräckligt hög grad.

Kontaktmyndigheten konstaterar att Nord Stream 2-projektet inte utgör ett hinder för att uppnå en god status för vattnen. Det kommer att säkerställas i tillståndsfasen för projektet, då man har tillgång till tilläggsutredningarna och Natura-utvärderingarna.

Miljökonsekvenser

De troliga skadliga effekterna på naturen orsakade av rörledningarna uppkommer under anläggningsfasen vid bortröjning av ammunition, utläggning av stenmaterial och rörläggning. Påverkan under driften är betydligt mindre. Bortröjning av ammunition kan medföra negativa konsekvenser särskilt för de Natura 2000-områden som har känsliga marina däggdjur, gråsäl och östersjövikare som skyddsgrunder. Anläggningsarbetena kan även påverka sjöfågelbeståndet och naturtyper på havsbotten i Natura-områden.

Effekterna av anläggningen av rörledningarna på följande områden som ingår i Natura 2000-nätverket måste utredas på vederbörligt sätt: Ekenäs och Hangö skärgård samt Pojovikens havsskyddsområde (FI0100005, SAC/SPA), Kallbådans kobbar och vattenområde (FI0100089), SAC), Söderskärs och Långörens skärgård (FI010100077, SAC/SPA), Pernåvikarnas och Pernå skärgårds havsskyddsområde (FI0100078, SAC/SPA), Sandkallans södra havsområde (FI0100106, SAC) och Östra Finska vikens skärgård och vattenområden (FI0408001, SAC/SPA). I utvärderingarna måste man ta hänsyn till de senaste kartläggningarna av ammunition på havsbotten och deras placering samt till åtgärder för att mildra skadorna av bortröjningsarbetena.

Separata utlåtanden ges om utvärderingarna av Natura 2000-områdena. När det gäller Natura 2000-områdena i Nyland är det NTM-centralen i Nyland och när det gäller Östra Finska vikens skärgård och vattenområden, som ligger i Sydöstra Finland, NTM-centralen i Sydöstra Finland som ger utlåtandet.

Bullerpåverkan

Bullret under anläggningsfasen i landområdena och från fartyg/utrustning på vattenytan är relativt begränsat. I landområdena är bullret orsakat av trafik eller andra aktiviteter i anslutning till projektet koncentrerad till områden som redan nu är bullerområden och den ökning av bullernivån som projektet eventuellt orsakar blir liten och är kortvarig med tanke på uppkomsten av olägenheter.

De största olägenheterna orsakade buller uppstår vid undervattenssprängningar under rörledningens anläggningsfas. Bullerpåverkan under själva driften består främst av undervattensbuller orsakad av gasledningen. Med utgångspunkt i erfarenheterna och resultaten från Nord Stream-projektet kommer buller under driften troligtvis inte påverka växt- och djurlivet, eftersom bullret ligger under bakgrundsljudens nivå. Dessutom är rörledningen placerad i områden där den inte har någon betydande påverkan på fiskars, marina däggdjurs, fåglars eller andra organismers fortplantning eller födosök. Även om det gick en rörledning genom denna typ av områden skulle bullernivåerna under driften enligt miljökonsekvensbeskrivningen vara så låga att deras effekter inte skulle

kunna urskiljas från andra påverkansfaktorer eller effekter av andra aktiviteter.

Spridningen av undervattensbuller har utretts både beräkningsmässigt och genom mätningar. I beräkningarna har man använt en beräkningsmodell som tar hänsyn till undervattensförhållandena på ett mångsidigt sätt. Modelleringsarna har genomförts under vinter- och sommarförhållanden för att kunna ta hänsyn till ljudets olika spridningseffekter av undervattensbullret. Bullernivåerna i utredningen beskriver alltid värsta tänkbara scenario för den aktuella platsen. En modellering av bullret orsakat av olika aktiviteter (exempelvis sprängningar, utläggning av stenmaterial) gjordes för några platser. Det kan anses tillräckligt, för i synnerhet spridningen av buller orsakad av utläggning av stenmaterial förändras inte märkbart på olika platser. När det gäller sprängningar har bullerberäkningspunkterna valts ut noggrant med hänsyn till eventuella skillnader i spridningen av effekterna och sannolikheten för sprängningar.

Bullret som orsakas av aktiviteterna i vattenområdet motsvarar huvudsakligen den bullernivå som orsakas av den vanliga sjötrafiken. Under anläggningsarbetet ökar bullret något, men bullerpåverkan förblir liten, eftersom projektet fortskrider relativt snabbt förbi platser som är känsliga för störningar och buller. I projektet bör man emellertid tillämpa metoder för att minska skadorna, som exempelvis att projektet och aktiviteterna förläggs på tidpunkter utanför de tider som bullerpåverkan sker i områden där det finns särskilt känsliga eller hotade arter.

I utvärderingen av olägenheterna orsakade av undervattensbuller bör man även ta i beaktande att bullernivåerna och ökningen av dem bortsett från sprängningarna sker långsamt och inte nödvändigtvis orsakar skadliga konsekvenser och att en del av de djur som upplever olägenheter av bullret kan förflytta sig utanför påverkansområdet och återvända till området efter att störningarna upphört.

Undervattenssprängningarna och det buller och den tryckverkan som de orsakar är de mest betydande effekterna av projektet. Kraftiga sprängningar kan i värsta fall orsaka bestående skador på och till med död för de djur som befinner sig i påverkansområdet. I konsekvensbedömningen har detta behandlats ingående och i utvärderingen har man tagit hjälp av nya, omfattande undersökningsresultat samt av erfarenheterna och uppföljningsresultaten från det tidigare Nord Stream-projektet. Kontaktmyndigheten anser att undersökningarnas omfattning och de data man fått från dem är mycket bra. Utöver en utvärdering av skadliga konsekvenser presenterar man i konsekvensbeskrivningen på ett heltäckande sätt även metoder för att mildra skadeverkningarna under sprängningarna.

Påverkan på fiskar och fisket

Kontaktmyndigheten anser att utvärderingarna av konsekvenserna för fiskar och fisket i konsekvensbeskrivningen är tillräckliga. Effekterna på fiskbestånden under anläggnings- och driftfasen har bedömts bli obetydliga i konsekvensbeskrivningen.

Påverkan på det kommersiella fisket under anläggningsfasen har också bedömts bli obetydlig, men påverkan under driftfasen har bedömts bli li-

ten. De skadliga effekterna drabbar främst trålfiske i områden med ojämn havsbotten. Kontaktmyndigheten delar inte den syn som framställs i MKB-beskrivningen om att påverkan på trålfisket blir liten, utan hänvisar till den granskning som fastslagits i tillståndet till Nord Stream-rörledningen. Visade skadliga effekter på det kommersiella fisket ska tas i beaktande i tillståndsfasen genom metoder för att kompensera olägenheter för fisket.

Påverkan på kulturarvet under vatten

Påverkan på kulturarvet under vatten har utvärderats grundligt och på vederbörligt sätt. Förebyggande av påverkan på och olägenheter för kulturarvet under vatten under projektet samt fortsatta åtgärder för att trygga kulturarvet under vatten framgår tydligt i konsekvensbeskrivningen.

Långtidsuppföljning av effekter

Olägenheterna vid stationerna för långtidsuppföljning har bedömts bli försumbara, och för att säkerställa det har man för avsikt att samordna arbetena under anläggningsfasen och uppföljningsundersökningarna i samarbete med Finlands miljöcentral. Om det ändå visar sig vara nödvändigt att precisera planerna för bortröjning och anläggning ska man komma överens med Finlands miljöcentral om att inrätta ersättningsstationer.

Påverkan på trafiken

Kontaktmyndigheten anser att utvärderingen av påverkan på trafiken i MKB-beskrivningen för Nord Stream 2-projektet är tillräcklig.

I Kotkaregionen transporteras stenmaterial med lastbilar från stentäktsområdet till ett tillfälligt lager i Mussalo hamn i Kotka. På grund av ökningen av den tunga trafiken är det viktigt att under projektets anläggningsfas fokusera på trafiksäkerheten samt på särskilda frågor om att mildra buller- och dammolägenheter. Kontrollerna av entreprenörerna som nämns i MKB-beskrivningen är nödvändiga för att minska olägenheterna och i förebyggande syfte.

Genom att förlägga aktiviteterna i industri- och hamnområdet i Hangö Koverhar utnyttjar man den befintliga infrastrukturen och det förekommer ingen markanvändning som klassas som känslig i närheten av verksamhetsområdet. I Hangö Koverhar består de kompletterande aktiviteterna av transport av rör sjövägen och lagring i hamnområdet. Aktiviteterna under Nord Stream 2-projektet ger inte upphov till någon tung trafik i Koverhar.

Projektets påverkan på sjötrafiken har utretts ingående, och de uppgifter som erhållits vid anläggningen av de tidigare rörledningarna har utnyttjats i utvärderingen av de kumulativa effekterna och riskerna under anläggningen av den nya gasledningen. Den projektansvariga ska förhandla med Trafikverket om de nödvändiga trafikarrangemangen för projektet samt om nödvändiga anmälningar.

Mildra skadliga effekter

Förutom att använda de metoder för bortröjning av ammunition och mildrande åtgärder som användes i Nord Stream-projektet är det viktigt att den projektansvariga närmare utreder alternativa bortröjningsmetoder för att minimera de skadliga effekterna av sprängningarna.

Dessutom ska man under projektets gång fästa vikt vid omedelbar uppföljning av skadliga effekter och tillräckligt snabba korrigerande åtgärder under projektet, om det visar sig att undervattenssprängningarna orsakar olägenheter för och skador på fiskar, fåglar, däggdjur eller andra organismer som är mer allvarliga än beräknat.

Avveckling av gasledningarna

I konsekvensbeskrivningen har avvecklingen av gasledningarna utvärderats tillräckligt. Nord Stream 2-rörledningarnas planerade livslängd är cirka 50 år. Ett avvecklingsprogram upprättas under driftfasen och vid avvecklingen tas gällande bestämmelser i beaktande.

Kumulativa effekter med andra projekt

Under anläggningen kan bortröjning av ammunition, utläggning av stenmaterial, rörläggning och användning av ankare på rörläggingsfartyg skada infrastrukturen på havsbotten under anläggningsfasen. Dessutom kan utläggning av stenmaterial under driftfasen orsaka mekaniska skador på havsbottens infrastruktur.

Gasledningar som korsar Nord Stream 2-ledningen skyddas med stenvallar och kablar med betongmadrasser.

I syfte att förhindra och mildra skadliga effekter ingår Nord Stream 2 korsningsavtal och/eller närhetsavtal med ägare av kablar och rör i projektets påverkansområde.

Om anläggningen av rörledningarna Nord Stream 2 och Balticconnector sker på samma gång medför den ökade fartygstrafiken säkerhetsrisker.

Nord Stream 2-rörledningarna kan begränsa den framtida användningen av den finska ekonomiska zonen, eftersom man av säkerhetsskäl måste lämna ett visst avstånd mellan rörledningssystemet och det område som kan utnyttjas för eventuell framtida infrastruktur eller havsbotten. Enligt uppskattning kommer Nord Stream 2-rörledningarna inte hindra kommande projekt, men de kan ha en inverkan på planeringen och det tekniska genomförandet av kommande projekt. Betydelsen av effekterna tros bli liten.

Påverkan på säkerheten och människors levnadsförhållanden

Riskutvärderingar har genomförts för projektet rörande anläggningen av rörledningarna och oväntade risksituationer under driften. Under anläggningsfasen utgörs riskerna bland annat av bortröjning av ammunition och eventuella oljeläckor samt fartygskollisioner. Under driftfasen utgörs riskerna av eventuella fel på rören och gasläckor till följd av dessa. Kontaktmyndigheten anser det vara viktigt att man har beredskap inför nödsituationer genom att upprätta en mildrande strategi för

att försöka stoppa eller mildra risksituationer under anläggningen. En beredskapsplan för driftfasen upprättas och tillämpas även för projektet.

I Kotkaregionen angav människor att de kände sig oroliga för buller vid brytning av stenmaterial och landtransporter samt för en försämring av trafiksäkerheten.

Det ansågs viktigt att ha en systematisk interaktion med målgrupperna, då det ger en möjlighet att snabbt och direkt få information om eventuella olägenheter. Man måste även reagera tillräckligt snabbt på olägenheter.

Uppföljning av konsekvenserna

Förslaget om ett uppföljningsprogram för projektet som presenteras i konsekvensbeskrivningen är ändamålsenligt. Undervattensbullret mäts i närheten av platsen för bortröjning av ammunition och i områden där man vet att det finns viktiga marina däggdjur (sälskyddsområden). Det föreslås att eventuella effekter på fisket ska följas upp efter anläggningsfasen genom en enkätundersökning bland fiskare och genom att analysera fiskefartygens rörelser. I uppföljningen ingår det dessutom uppföljning av kulturarvsobjekten under och efter anläggningsfasen. Detaljerade uppföljningsprogram upprättas vid tillståndsförfarandet. Då finns det anledning att med utgångspunkt i planerna för bortröjning och anläggning på nytt utvärdera spridningen av fasta partiklar och skadliga ämnen och behovet av att granska effekterna i synnerhet i närheten av känsliga objekt.

Internationell praxis

I detta MKB-förfarande har man tillämpat internationell praxis enligt 14 §, 15 § och 22 § i MKB-lagen. I bedömningsförfarandet och utarbetandet av konsekvensbeskrivningen har förpliktelserna i Esbokonventionen (FN:s ekonomiska kommission för Europas avtal om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang E/ECE/ 1250, FördrS 67/1997) och i avtalet mellan Finland och Estland om bedömning av miljökonsekvenser som överskrider statsgränserna (FördrS 51/2002) beaktats.

Miljöministeriet har gett Ryssland, Estland, Sverige, Danmark, Litauen, Lettland, Polen och Tyskland en möjlighet att uttala sig om miljökonsekvensbeskrivningen fram till den 30 juni 2017. Miljöministeriet har som kontaktmyndighet vidarebefordrat de synpunkter som kommit in till NTM-centralen i Nyland.

I den internationella återkopplingen har man bland annat begärt en utvärdering av projektets klimatpåverkan. Kontaktmyndigheten konstaterar att man i konsekvensbeskrivningen har tagit upp hur projektet förhåller sig till internationella och nationella klimat- och energistrategier. I Finlands nationella energi- och klimatstrategi erkänns gasens betydelse i övergången mot ett koldioxidneutralt samhälle. Den planerade rörledningen ansluter inte Finland till gasnätet. Kontaktmyndigheten konstaterar att den direkta och indirekta klimatpåverkan på den finska ekonomiska zonen har utvärderats tillräckligt.

I den internationella återkopplingen har man även begärt en granskning av landalternativet och en bättre granskning av nollalternativet. Kontaktmyndigheten anser att granskningen av alternativ i konsekvensbeskrivningen till Nord Stream 2-projektet rörande Finlands område är i linje med bedömningsprogrammet och till den delen tillräcklig.

I den internationella återkopplingen har man dessutom betonat projektets skadliga effekter på Natura 2000-nätverkets enhetlighet och ansett att utvärderingen i anslutning till det är bristfällig. Kontaktmyndigheten konstaterar att det i konsekvensbeskrivningen bland annat saknades uppgifter om antalet ammunitionsobjekt som ska röjas bort samt deras placering och bortröjningsmetod. Dessa uppgifter är absolut nödvändiga när man genomför nödvändiga Natura-utvärderingar och tillståndsansökningar. Kontaktmyndigheten har krävt att den ansvariga för projektet ska genomföra ovan nämnda tilläggsutredningar och Natura-utvärderingar, som tas i beaktande i tillståndsförfarandet. Projektet får inte gränsöverskridande effekter på Natura 2000-områden i andra länder.

I den internationella återkopplingen har det dessutom framkommit att det saknas en utvärdering av fisket och sjötrafiken. Detta tas i beaktande i kontaktmyndighetens utlåtande.

I konsekvensbeskrivningen har man trots bristerna identifierat och med hänsyn till MKB-fasen i tillräcklig grad utrett och utvärderat projektets skadliga effekter. Kontaktmyndigheten har krävt att de tilläggsutredningar och utvärderingar som saknas ska genomföras senast vid behandlingen av tillstånd för det valda projektalternativet.

Kontaktmyndigheten anser att den projektansvariga ska komma in med ett skriftligt genmäle till kontaktmyndigheten i vilket man till behövliga delar svarar på de frågor och behov av kompletteringar som framförts på det internationella samrådet. Miljöministeriet är behörig myndighet för det internationella samrådet enligt Esbokonventionen och skickar ut ett skriftligt svar till dem som kommit in med återkopplingen.

Enligt 6 artikeln i Esbokonventionen ska avtalsparterna försäkra sig om att när man slutgiltigt beslutar om det föreslagna projektet ska resultaten från miljökonsekvensbedömningen, inklusive MKB-dokumentet och de ställningstaganden som gäller dem, som har mottagits enligt 3 artikeln 8 punkten och 4 artikeln 2 punkten, på befogat sätt beaktas i tillståndsförfarandet.

Enligt 6 artikeln i Esbokonventionen och 13 artikeln i avtalet mellan Finland och Estland ska den orsakande parten dessutom skicka det slutgiltiga beslutet om det föreslagna projektet och de uppgifter om de omständigheter och synpunkter som ligger till grund för beslutet till målparten. Tillståndsmyndigheten ska sålunda skicka beslutet till miljöministeriet, som vidarebefordrar det till målparten. En tillräckligt stor del av tillståndet ska översättas till engelska.

Deltagande och rapportering

Arrangemangen för deltagande är tydligt presenterade i konsekvensbeskrivningen. Under konsekvensbeskrivningens kungörelsetid har det i

Kotka, Helsingfors och Hangö anordnats evenemang för allmänheten som förutom representanter för den projektansvariga, konsulten och kontaktmyndigheten hade 22 deltagare. På evenemangen diskuterades bland annat projektets politiska konsekvenser och de diskussioner som projektet väckt i andra länder. Man tog även upp tidtabellerna för projektet och Natura-utvärderingarna, ändringar i lagar och bestämmelser, tillståndshantering, val av sträckningsalternativ, bortröjning av ammunition, behov av MKB för kompletterande verksamheter samt alternativ för avveckling av rörledningarna.

Det har funnits en MKB-expertgrupp för myndighetssamarbetet i projektet. Det har även anordnats möten med andra myndigheter, forskningsinstitut, frivilligorganisationer och intressegrupper. Materialet i anslutning till bedömningen har varit framlagt även på webben på NTM-centralens MKB-sidor och på den projektansvarigas webbplats. Återkoppling kan även ges via en kartåterkopplingstjänst.

I beskrivningsfasen genomfördes tre invånar- och fiskarenkäter. Information om projektets eventuella effekter samlades in från fiskare som bedriver trålfiske i Finska viken samt i syfte att uppdatera informationen om det kommersiella fisket i Finska viken. I den enkät som riktar sig till invånare i kommunerna på sydkusten samlade man in information om hur människor ställer sig till projektet och dess eventuella effekter. Bland invånarna i närområdena till de kompletterande verksamheterna som genomförs i landområdena i Kotka genomfördes en enkät om eventuella sociala konsekvenser av de kompletterande verksamheterna.

Arrangemangen för deltagande i projektet har hanterats på ett bra och mångsidigt sätt.

Konsekvensbeskrivningen är åskådlig och konsekvent samt sakkunnigt skriven. Bedömningen av miljöpåverkan har varit öppen och man har på ett tillräckligt och mångsidigt sätt gjort det möjligt för människor att delta i bedömningen.

5. SAMMANFATTNING OCH REKOMMENDATIONER OM FORTSATT FÖRBEREDELSE

Kontaktmyndigheten anser att konsekvensbeskrivningen har sammanställts på vederbörligt sätt och är tillräcklig med hänsyn till MKB-fasen. MKB-beskrivningen ger en bra utgångspunkt för genomförandet av Natura-utvärderingarna och ansökan om tillstånd enligt vattenlagen.

De mest betydande skadliga effekterna av projektet sker under anläggningsfasen och drabbar marina däggdjur, som utgör skyddsgrund för Natura 2000-områden. Anläggningen kan även få skadliga effekter på sjöfågelbestånd i och naturtyper på havsbotten samt orsaka spridning av fasta partiklar och skadliga ämnen. Störningar under anläggningen

kan dessutom drabba sjö- och landtrafiken. Under driften kan Nord Stream 2-projektet få negativa effekter för yrkesfiskare och begränsar den framtida användningen av den finska ekonomiska zonen.

Kontaktmyndigheten kräver att de skadliga effekterna utvärderas mer ingående i konsekvensbedömningarna för de Natura 2000-områden som ligger inom påverkansområdet. I utvärderingarna måste man ta hänsyn till de senaste kartläggningarna av ammunition på havsbotten och deras placering samt till åtgärder för att mildra skadorna av bortröjningsarbetena. Detaljerade planer för bortröjning av ammunition ska upprättas i tillståndsfasen, efter att resultaten av Natura-utvärderingarna är kända.

Metoder för att lindra skador ska tillämpas i så stor utsträckning som möjligt i projektet. Anläggningen ska förläggas i tid så att inget arbete sker i områden vid tidpunkter då det förekommer särskilt känsliga eller hotade arter som är utsatta för störningar. Under projektet är det absolut nödvändigt att följa upp skadliga effekter och vidta snabba korrigerande åtgärder, för att undvika att undervattenssprängningar orsakar allvarliga störningar av och skador på fiskar, fåglar, däggdjur och andra organismer. Ett mer detaljerat uppföljningsprogram ska presenteras i tillståndsfasen.

Kontaktmyndigheten betonar att de sydliga sträckningsalternativen är betydligt mindre skadliga för naturvärdena i Natura 2000-området och för den framtida användningen av den ekonomiska zonen än de nordliga alternativen. Användning av ett dynamiskt positionerat rörlägningsfartyg i Finlands ekonomiska zon minskar behovet av sprängningar och störningarna av sjötrafiken och är ett betydligt mindre skadligt alternativ än ett förankrat rörlägningsfartyg.

Den projektansvariga ska komma in med ett skriftligt genmäle till NTM-centralen i Nyland, i vilket man till behövliga delar svarar på de frågor och behov av kompletteringar som framförts på det internationella samrådet. Miljöministeriet skickar ut ett skriftligt svar till dem som kommit in med återkopplingen.

6. UTLÅTANDETS TILLGÄNGLIGHET FÖR PÅSEENDE

NTM-centralen i Nyland skickar kontaktmyndighetens utlåtande för kännedom till dem som gett utlåtanden och information om utlåtandet till dem som framfört synpunkter. Utlåtandet är framlagt för påseende på Internet på adressen: www.ymparisto.fi/nordstream2YVA.

NTM-centralen i Nyland skickar kopior på utlåtanden om och synpunkter på konsekvensbeskrivningen till den projektansvariga. De ursprungliga handlingarna förvaras hos NTM-centralen i Nyland. De inkomna utlåtandena och synpunkterna finns i sin helhet på adressen www.ymparisto.fi/nordstream2YVA.

Ställföreträdande direktör
Ledande sakkunnig

Eija Lehtonen

Överinspektör

Leena Eerola

FÖR KÄNNEDOM

Miljöministeriet
Finlands miljöcentral
De som gett utlåtanden
De som lämnat in synpunkter

BILAGOR

FASTSTÄLLANDE AV AVGIFT OCH ÄNDRINGSANSÖKAN

Fastställande av avgift

Avgiften för NTM-centralens utlåtande om konsekvensbeskrivningen vid krävande projekt (24–32 dagsverk) är 16 000 euro.

Tillämpade rättsnormer

Lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (MKB-lagen, 468/1994)

Lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992), 8 §

Statsrådets förordning (1554/2016) om närings-, trafik- och miljöcentralernas, arbets- och näringsbyråernas samt utvecklings- och förvaltningscentrets avgiftsbelagda prestationer 2017.

Ändringsansökan gällande avgiften

En betalningsskyldig, som anser att ett fel har begåtts vid fastställande av avgiften kan yrka på rättelse hos närings-, trafik- och miljöcentralen inom sex månader från dagen då detta utlåtande gavs.